

Fővárosi Ítéltábla

15.Gf.40.142/2024/14/II.

Felperes: felperes1 (cím2)

Felperes képviselője: Stajz Ügyvédi Iroda (cím6; ügyintéző: dr. Stajz Annamária ügyvéd)

Alperes: alperes1 (cím5)

Alperes képviselője: Oppenheim Ügyvédi Iroda (cím3; ügyintéző: dr. Gass István Gergő ügyvéd)

A per tárgya: szerződés Cstv. 40. §-án alapuló megtámadása

Elsőfokú bíróság: Fővárosi Törvényszék

Fellebbezéssel támadott határozat száma: 32.G.40.993/2021/66-I. számú ítélet

Fellebbezést benyújtó fél: felperes

Részítélet

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részítéletként a második keresetet elbíráló rendelkezés tekintetében helybenhagyja;

a perköltségre vonatkozó rendelkezését úgy változtatja meg, hogy a felperest az alperes javára 10.160.000 (Tízmillió-százhatvanezer) forint részperköltség megfizetésére kötelezi.

Az első keresetre és a teljes feljegyzett elsőfokú illetékre vonatkozó rendelkezéseit hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróságot e körben új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 5.080.000 (Ötmilliónyolcvanezer) forint másodfokú részperkölséget.

A hatályon kívül helyezéssel érintett első kereset vonatkozásában a felperes másodfokú ügyvédi munkadíjból eredő részperkölségét 13.674.000 (Tizenhárommillió-hatszázhetvennégyezer) forint összegben, az alperesét pedig 15.240.000 (Tizenötmillió-kétszáznegyvenezer) forint összegben állapítja meg, rögzíti továbbá, hogy a másodfokú eljárásban 2.500.000 (Kétmillió-ötszázezer) forint feljegyzett fellebbezési illeték merült fel, amely költségek viseléséről az elsőfokú bíróságnak kell majd, az eljárást befejező határozatában rendelkeznie.

A részítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

[1] Az elsőfokú bíróság a 66-I. sorszámú ítéletével a felperes keresetét elutasította, s kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 12.700.000 forint + áfa perkölséget, továbbá az ítélet jogerőre emelkedését követő 60. napig a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 10032000-01070044-09060018 számú eljárási illetékbevételi számlájára 1.500.000 forint eljárási illetéket.

[2] Ítélete indokolásában a tényállásról a következőket rögzítette:

[3] A felperes mint földi kiszolgáló és az alperes között 2017. június 28. napján szolgáltatási szerződés jött létre, a szerződésben meghatározott földi kiszolgálási szolgáltatások nyújtására.

[4] A szerződés 2. cikke szerint a Szolgáltató vállalta, hogy a jegyértékesítő1 segítségével jegyeket értékesít, az egyes utasokra közvetlenül, külön tranzakcióként felszámított Díjazás ellenében.

[5] A Szolgáltató köteles volt gondoskodni arról, hogy a tevékenység megkezdése előtt megszerezze a alperes1 Jegyközpontjaként való működéséhez szükséges összes engedélyt és azokat a Megállapodás teljes időtartama alatt fenntartsa.

[6] A Megállapodás 6. cikke szerint a Szolgáltató számára hozzáférést kellett biztosítani a jegyértékesítőhöz annak érdekében, hogy teljesíteni tudja a 2. cikkben foglalt kötelezettségeit. Az itt meghatározott Jegyértékesítést a Szolgáltatónak a Jegyközpontban kellett megszerveznie, mely az egyes járatok menetrend szerinti indulási időpontja előtt 2 órával nyit (vagy korábban, ha az utasfelvétel korábban nyit), illetve az egyes járatok tényleges indulási időpontja után 1 órával zár. A alperes1 jogosult volt a logóját a Jegyközpontban elhelyezni, valamint a Szolgáltatót alperes1 promóciós anyagokkal ellátni. A cégtábláról a Szolgáltató költségére kellett gondoskodni.

[7] A 2. cikk alapján értékesített valamennyi Jegyet a Szolgáltató állította ki az Utas részére, s meghatározott eljárásrendet kellett követnie, amennyiben az Utas annak módosítását kérte.

[8] A 3. cikk rendelkezett a poggyászdíjakról, az 5. cikk pedig a Szolgáltatónak a poggyászokkal kapcsolatos, meghatározott szabványoknak megfelelően teljesítendő kötelezettségeiről.

[9] A Szolgáltató a alperes1 megbízottjaként jogosult volt a alperes1 egyes szolgáltatásainak teljesítésére szerződéseket kötni, az alkalmazandó jogszabályokkal és (amennyiben a alperes1 időről időre másként nem rendelkezett) a alperes1 Általános Fuvarozási Feltételeivel összhangban. A alperes1 szolgáltatásaival kapcsolatos tranzakciókat a jegyértékesítő-en keresztül kellett lebonyolítani. Ha a alperes1 módosította a Megállapodásban meghatározott díjakra vonatkozó szabályait, írásban, e-mailben köteles volt erről értesíteni a Szolgáltatót.

[10] A alperes1 saját belátása szerint módosíthatta a repülőtéri poggyásztvizsgálási, értékesítési és díjbeszedési szabályzatot, vagy bármely szolgáltatását vagy termékét, vagy felfüggeszthette, vagy megváltoztathatta egy adott szolgáltatás vagy termék bevezetését (esetenként, ideiglenesen vagy véglegesen), illetve a Megállapodásban foglalt, adott szolgáltatásra vagy termékre vonatkozó díjak beszedését. Az ilyen változásokról a Szolgáltatót írásban, e-mailben köteles volt értesíteni.

[11] A módosított szabályokat és/vagy díjakat, illetve a fenti rendelkezések alapján végrehajtott bármely más változtatást a Szolgáltató köteles volt a alperes1 írásbeli értesítésének kézhezvételét követő naptól, vagy a alperes1 által az értesítésben a módosítások hatálybalépésének napjaként megjelölt naptól alkalmazni. A alperes1 nem volt felelőssé tehető semmilyen hatásért, amelyet a módosítás vagy a Megállapodásban foglalt szolgáltatások körének bármilyen változása a Szolgáltató általános üzleti tevékenységére (beleértve többek között a bevételeit is) gyakorolhatott.

[12] A 7. cikk a Megállapodás hatálybalépéséről úgy rendelkezett, hogy ez akkor következik be, amikor a felek által 2015. november 1-jén megkötött kereskedelmi megállapodás megszűnik/hatályát veszti, és 2020. október 31-ig marad hatályban. A Megállapodás a Kezdeti időtartamot követően is hatályban maradhatott („Meghosszabbított időtartam”), ha bármelyik fél legalább 90 nappal korábban írásban nem értesítette a másik Felet arról, hogy nem kívánja meghosszabbítani a Megállapodást. A Meghosszabbított

időtartam alatt bármelyik Fél felmondhatta a Megállapodást a másik Félhez intézett 90 napos előzetes írásbeli értesítéssel.

[13] Bármelyik Fél azonnali hatállyal felmondhatta a Megállapodást a másik Félhez intézett írásbeli értesítéssel, ha a másik Fél megszegte a Megállapodásban foglalt kötelezettségeit, és a másik Fél erre vonatkozó írásbeli felszólítását követő 30 napon belül nem orvosolta a jogsértést. A felmondás csak a jogsértés orvoslására rendelkezésre álló 30 napos határidő lejártát követően volt kézbesíthető.

[14] A Megállapodás abban az esetben is megszűnt, ha az lejárt, vagy azt a felek bármelyike annak rendelkezéseivel összhangban felmondta; továbbá, ha a alperes1 megszüntetné a Repülőtérre érkező/onnan induló járatok üzemeltetését.

[15] A 13. cikkben a felek kikötötték, hogy amennyiben a Megállapodás alapján felmerülő bármely vita az egyik Fél erre vonatkozó kérésétől számított 30 napon belül nem nyer békés úton rendezést, azt végleges és kötelező érvényű rendezés céljából a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett működő Választottbírószág elé kell terjeszteni.

[16] A szerződés B. mellékletének 1.11. pontja szerint menetrendváltás vagy rotációs okok miatti járatörlés esetén nem kellett díjat fizetni, feltéve, hogy az értesítés legalább 24 órával a járat STA/STD időpontja előtt beérkezik. A 12 órán belüli lemondás esetén a megállapított kezelési költség 50%-a volt fesszámítandó. Az időjárás vagy a fuvarozó által nem befolyásolható okok miatti járatörlések esetén nem volt szükség értesítésre és díj nem volt felszámítható.

[17] A 6.3. szerint egyik fél sem volt felelőssé tehető azért, amennyiben a késedelem vagy nem teljesítés vis maior esemény miatt következett be.

[18] A Megállapodást versenyeztetési eljárás előzte meg. Az alperes a 2017. május 29. napján kelt e-mail üzenetével ajánlattételre hívta fel a felperest. Az ajánlattételi felhíváshoz a szerződés tervezeteit mellékeltek.

[19] A felperes 2017. június 1. napján tette meg az alperes felé az ajánlatát, amely kizárólag a felek között érvényben volt szerződés szerinti szolgáltatások közül a mellékelt táblázatban szereplőknek az árára vonatkozott azzal, hogy a felperes az egyéb árait változatlanul tartja.

[20] A Fővárosi Törvényszék a szám1. számú eljárásban a felperes felszámolását rendelte el. A felszámolási eljárás megindítására irányuló kérelem benyújtásának időpontja 2020. június 26. napja, a felszámolás kezdő időpontja 2020. július 8. napja volt.

[21] A felperes keresetében kérte, hogy a bíróság a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) 40. § (1) bekezdés a) pontja alapján alkalmazandó, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:110. § alapján (kötelezze az alperest), az értékaránytalanság kiküszöbölése érdekében mindösszesen

1.739.847.152 forint megfizetésére, mivel a Cstv. 40. § (1) bekezdés b) pontja alapján a felperes és az alperes között 2017. június 28. napján szolgáltatás nyújtására létrejött visszterhes szerződés az alperes javára feltűnően aránytalan értékkülönbséggel megkötött.

[22] Kérte továbbá a bíróságot, hogy a leszállított keresete alapján kötelezze az alperest a Ptk. 6:142. §-a értelmében, szerződésszegéssel okozott kár jogcímén 193.592.694 forint kártérítés megfizetésére.

[23] Kijelentette, hogy a Cstv. 40. §-a alapján előterjesztett, valamint a kártérítésre irányuló kereseti kérelmei halmazatban állnak egymással.

[24] Az első kereseti kérelme vonatkozásában mindenekelőtt aláhúzta, hogy a Cstv. 40. § (1) bekezdésében meghatározott egy éves jogvesztő határidőn belül terjesztette elő kereseti kérelmét.

[25] A második kereseti kérelmével kapcsolatban a Ptk. 6:22. § (1) bekezdésére hivatkozott.

[26] Előadta, hogy a felperes földi kiszolgáló tevékenysége jelentős részben csak a Zrt1.-től területek és eszközök bérletével és más szolgáltatások igénybevételével volt nyújtható, amelyekért a felperesnek bérleti és üzemeltetési költségeket kellett fizetnie.

[27] A felperes a 2017. június 28. napján létrejött szerződés eredményeként a bevételének jelentős, közel 30%-kal való növekedésére számított 2017. október 1. napjától. Saját jegyeladó pulttal jelent meg, és fejlesztés eredményeképpen 2018. január 29-én élesben elindult értékesítést támogató alkalmazás segítségével az utaskiszolgálás jelentős gyorsítását tervezte.

[28] A szerződés feltételei a felperesre nagymértékben kedvezőtlenek voltak a következők miatt: az alperes egyoldalú és tetszés szerinti jogosultsága üzletpolitikai feltételeinek módosítására, a szerződés 5.2., 5.3. pontjának kikötései, a szerződés forint alapú elszámolása, miközben a felperes euró alapon volt köteles teljesíteni a szolgáltatók és alvállalkozók részére, az SGHA-szerződés (B. melléklet 6-9. oldalak), az alapdíjban benne foglalt ún. basic és külön díjjal honorálandó ún. extra szolgáltatások korábban kialakult szerkezetének állandósulása. A basic-elemmé vált szolgáltatások közül kifejezetten és jelentősen hátrányos volt a felperes számára, hogy a bérelt check-in pultok használat idejét perc-alapú elszámolással kellett rendeznie a bérbeadó Zrt1. részére. Mivel ezt a szolgáltatási elemet a felperes alapszolgáltatásként volt köteles nyújtani, a megrendelő a pultok nyitva tartására vonatkozó igényét többletfizetés nélkül bármikor módosíthatta. Egyoldalú előnyt jelentett az alperes számára, hogy a szolgáltatóval kötött szerződés szerinti euró-alapú számlázást az alperessel kötött szerződés nem tette lehetővé.

[29] Ezen kívül a Zrt1. eltérő díjat érvényesített az utashídra és a külső betonra érkező gépek tekintetében. Utóbbi esetben azonban az utasok buszoztatására van szükség, ami többletkiadást generál, melyet a felperes a szerződés értelmében nem tudott az alperessel szemben érvényesíteni.

[30] A felperes álláspontja szerint az alperes olyan szerződést kötött vele, amely a felperest nagy mértékben kiszolgáltatottá tette az üzletpolitikai feltételek egyoldalú alperesi módosítása miatt. Az alperes ezen keresztül azonos ellenszolgáltatásért, az eredeténél jelentősen szélesebb körben kényszerítette a felperest szolgáltatások nyújtására, melyek a felperes bevételeit lényegesen meghaladó költségekkel jártak. Az alperes a szolgáltatáscsomagot is rendszeresen és önkényesen a felperes terhére változtatta meg.

[31] A felperes a feltűnő értékaránytalanság körében hivatkozott arra, hogy a felek a 2012. évben kötött szerződésük meghosszabbításáról 2015. évben nem tudtak megállapodni, ezért ebben az évben a felperes a Kft2-vel konzorciális együttműködésben nyerte el a megbízást, a légitársaság által közzétett nyilvános tenderen. Ezt váltotta fel 2017. június 28. napjától a perbeli szerződés.

[32] A felperes előadása szerint a 2013-2014. évektől a korábbiakhoz képest drasztikusan visszaestek a járatkiszolgálási díjak, felmérése szerint 6-800 euró összegre.

[33] Keresetlevelében költségfedezeti elemzést is bemutatott.

[34] Számításai szerint az alapszolgáltatás teljesítéséhez a 2017-2019. közötti időszakban 2.530.200.725 forinttal kevesebb bevétel társult, amit az alaptevékenységen felül nyújtott szolgáltatások csak részben tudtak kompenzálni.

[35] A tevékenysége ellátásához alapvető kiadásokat a szükséges humán erőforrásokra, saját gépekre és eszközökre, az üzemanyag-ellátásra, karbantartásra és amortizációra, tároláshoz terület bérlésére, bérelt check-in pultokra, irodai és szociális helyiségekre fordított költségekben jelölte meg.

[36] Hangsúlyozta, hogy a perbeli szerződés keretében napi három fordulóhoz kellett biztosítania a feltételeket. Ez eredendően magában hordozta a munkaerő repülőtéri beszállítása megoldásának szükségességét és jelentős holtidőt generált. Ezt tovább nehezítette, hogy az alapszolgáltatás részét képező check-in pultok nyitva tartását az alperes meghosszabbíthatta az előzetesen rögzítetthez képest, ami nem csupán perc alapon fizetendő többletdíjat generált a felperesnél, de a munkaerő lekötésével is járt, amire a felperesnek fel kellett készülnie.

[37] Álláspontja szerint az értékaránytalanság mértéke a tárgyi időszakban 1.793.847.152 forint volt, mivel a felperest megillető ellenérték a szerződés teljesítése érdekében felmerült költségei megtérülésére nem biztosított fedezetet, így a felperes szolgáltatásának tényleges, valós értékétől jelentősen elmaradt. Az alperes által szabott feltételek teljesítésének költségei a szerződéskötés időpontjában ismertek voltak, ezáltal tudott tény volt, hogy azok a szerződésben rögzített bevételekből nem fedezhetők.

[38] Hangsúlyozta, hogy nem az átlag piaci árszínvonalnak megfelelő díjazás, csupán a bekövetkezett vagyónvesztés kiküszöböléséhez szükséges összeg megfizetésére kéri az alperest kötelezni.

[39] A felperes a következőkre is hivatkozott:

[40] A COVID19 pandémia időszakában az alperesi társaság a felperessel kötött szerződésében foglalt lehetőségeivel élve meghirdette a járatait, de azokat az utazási lehetőségek és igények függvényében, sok esetben ad-hoc intézkedésekkel törölte. A járatok meghirdetésének ténye a felperest kötelezte a kiszolgálásra, az ehhez szükséges humán erőforrás és fizikai eszközök, feltételek biztosítására, ezért például nem élhetett a létszámcsökkenés lehetőségével. A 36%-os bérmegtakarítást generáló ún. állásidő elrendelésére pedig csakis abban az esetben nyílt lehetőség, amennyiben a meghirdetett járatok törlése megfelelő időben történt.

[41] A szerződés megkötésekor a felperes figyelembe vette a bevételeinek tervezése során az utasok csomagszolgáltatással történő kiszolgálását és az ebből várható bevételeket is, amelyet a szerződés 5 euró/fő mértékben határozott meg. A szerződés létrejöttét követően azonban az alperes egyoldalúan módosította a csomagpolitikát és a korábbiaktól eltérően, nagymértékben kibővítette a csomagok fedélzetre való felvitelének lehetőségét, ezáltal a felperes ezen bevételi forrása megszűnt.

[42] A csomagkezelés változásával, a biztonsági intézkedések fokozódásával is összefüggésben az utasbeszállítás során rendszeressé váltak a késések, torlódások. A felperes (helyesen: alperes) bevezette az ún. „catch your flight” szolgáltatást, aminek keretében különdíj ellenében az utasoknak másokat megelőző check-in és beszállási lehetőséget biztosított. A felperes ezért az alperest 132.987.417 forint, járatotlással kapcsolatban elmaradt haszon, valamint a „catch your flight” szolgáltatással kapcsolatban 60.605.277 forint megfizetésére kérte kötelezni.

[43] A felperes a második kereseti kérelme körében a Ptk. 6:142. §, 6:519. §, 6:521. §, 6:522. §, Ptk. 1:3. §, 1:4. §, 1:5. §-ra utalt és előadta: „nem állítja hogy az alperes a szerződés valamely egzakt rendelkezését kifejezetten megsértette volna, ellenben állítja, hogy a felperessel szemben őt megillető szerződéses jogok gyakorlása során az alperes – a saját piaci jelenlétének biztosítása, saját bevételeinek maximalizálása, egyéb, a felperes számára nem ismert saját üzleti szempontjai elsőbbségének biztosítása érdekében – a felperesi szempontokat teljes mértékben figyelmen kívül hagyta és a felperessel mint szerződéses partnerével szemben a felperest a polgári jogi alapelvek szintjén megillető magatartást nem tanúsította, saját érdekeinek rendelte alá a felperest és felperesre hárította mindezek költségét”.

[44] Úgy vélte, az alperes a pandémia időszakában az intézkedéseivel gyakorlatilag a felperes szolgáltatásainak igénybevételével összefüggésben felmerülő veszteségeit a felperesre terhelte tovább, miközben pontosan tisztában volt azzal, hogy a felperesi szolgáltatások igénybevételének általa alkalmazott technikája a felperes számára költségeket generál.

[45] Hivatkozott a PJD2018. 22. számú döntésre, s a kára összegét 621.988.916 forintban jelölte meg. Igazságügyi könyvszakértő bevezetését kérte a perbe.

[46] Az alperes alaki védekezésében kérte, hogy bíróság szüntesse meg az eljárást a választottbíráskodásról szóló 2017. évi LX. törvény (Vbt.) 9. § (1) bekezdése alapján.

[47] Érdemben - ténybeli és jogi megalapozatlanság miatt – a felperes keresetének elutasítását kérte, valamennyi kereseti kérelme tekintetében.

[48] Érdemi védekezésében - hivatkozva a PK 267. számú döntésre - vitatta, hogy a perbelihez hasonló, versenyeztetési eljárást követően létrejött, hosszútávú komplex együttműködésre vonatkozó szerződések esetében a feltűnő értékaránytalanság egyáltalán vizsgálható, figyelemmel az eset összes körülményére és a hazai joggyakorlatra. Álláspontja szerint a felperes ettől függetlenül is teljesen téves és irreleváns tény- és jogállításokat tett a feltűnő értékaránytalanság körében, a keresete ezért is elutasítandó, melynek összecszerúságát is vitatta.

[49] Hangsúlyozta, hogy a peres felek a légiközlekedési szektorban működő professzionális piaci szereplők, akik e tevékenységi körükben eljárva kötötték meg a perbeli szerződést. Így a tevékenységi körükből, a szerződés tárgyából, valamint a szerződéskötéskori szakmai tapasztalataikból fakadóan nem állt fenn olyan aszimmetria, amely a szolgáltatás és ellenszolgáltatás közti esetleges egyensúly-eltolódás kialakulására egyáltalán okot adhatott volna.

[50] A felperesnek saját üzleti- és szakmai tapasztalatai alapján ismernie kellett a földi kiszolgálás körében elvégzendő feladatok jellegét, azok eszköz- és személyzetigényét, ciklikus és a fogyasztói igényektől függő változásainak kockázatát, a szolgáltatások basic-csoportba, illetve azon kívül eső csoportba való sorolásával együtt járó pénzügyi és jogi kockázatokat, a forintalapú elszámolásban rejlő esetleges előnyöket és hátrányokat, ahogyan saját a szolgáltatásnyújtással összefüggő költségeit, azok szerkezetét, összetételét és azok későbbi növekedésének a kockázatát is.

[51] Aláhúzta, hogy a perbeli szerződés megkötését versenyeztetési eljárás előzte meg. Az ajánlattételi felhívás részletesen tartalmazta a megkötendő szerződés tervezetét és a szerződéses együttműködés számos sarokpontját is. Erre tekintettel tette meg a felperes az ajánlatát, amely kizárólag az árakra vonatkozott, más szerződéses feltételtől való eltérést nem irányzott elő. A perbeli szerződés a felek számára kölcsönösen előnyös rendelkezéseket tartalmazott, a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás között semmilyen feltűnő aránytalanság nem állt fenn. A szerződés hosszabb távra, keretjelleggel jött létre, az ellenszolgáltatást a felek a kölcsönös érdekeiket leképező többlépcsős mechanizmusok és fogalmi struktúra segítségével, a felperes által ténylegesen nyújtandó jövőbeli szolgáltatásokhoz igazodva, képletszerűen határozták meg. A szerződés számos, a peres felek közötti korábbi megállapodásnál jelentősen kedvezőbb díjazási szabályokat tartalmazott, mind a díjak számítási módját, mind a díjak nominális összegét tekintve. A díjazási rendszer szerint

alacsonyabb mennyiségű szolgáltatás nyújtásáért az alperesnek magasabb egységre jutó díjat kellett fizetnie, ami a felperesi érdekek hatékony védelmét szolgálta. A szerződés széles körben tekintettel volt a felek közötti korábbi szerződéses gyakorlatra és a piaci standardokra is.

[52] Kitért arra is, hogy a díjak magukban foglaltak minden olyan szokásos költséget, díjat vagy egyéb kiadást, amely a szerződés megkötésének időpontjában a felperes számára kifejezetten ismert vagy észszerűen előrelátható volt. Ennélfogva nem állhatott fenn olyan objektív értékaránytalanság a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás között, amely feltűnő mértékű lett volna. A felperes későbbi tényleges önköltségének mértéke és annak a szerződés szerinti ellenszolgáltatáshoz viszonyított aránya pedig a feltűnő értékaránytalanság szempontjából irreleváns, ahogyan e körben a felperes esetlegesen veszteséges működésének vagy meghíúsult üzleti várakozásainak sincs relevanciája. A feltűnő értékaránytalanság meglétét ugyanis a szerződéskötés időpontjára vonatkoztatottan, a szerződéskötéskori piaci viszonyokhoz képest kell megvizsgálni. Hivatkozást tett a BH2018. 279. számú jogesetre, s hiányolta a felperes határozott és egyértelmű tényállítását az értékaránytalanságra vonatkozóan, melyet szakértői bizonyítás útján kellett volna bizonyítania.

[53] A kártérítés iránti kereset jogalapját és összegszerűségét is vitatta, a kár elemeivel együtt.

[54] Aláhúzta, hogy a felperes sem a szerződésben megjelölt, sem a Ptk.-ból következő konkrét kötelezettség alperes általi megsértésére vonatkozóan nem tett állítást, nem ajánlott fel bizonyítást, sőt elismerte, hogy az alperes jogosult volt a már meghirdetett járatait módosítani vagy törölni.

[55] Az alperes részletezte, hogy a szerződés nemcsak a 7 napon belüli járat törölésekre, hanem akár a 24 órán belüli járat törölrésre is kifejezetten, bármilyen szankció nélkül feljogosította az alperest, ahogyan azt is lehetővé tette, hogy az időjárás vagy más, az alperes ellenőrzésén kívül álló okok miatti járat törölés esetén bármilyen időkorlát nélkül mentesüljön a felperesnek való díjfizetés alól.

[56] Állította: a járat törölésekről a felperest a körülmények által lehetővé tett legkorábbi időpontban tájékoztatta, e körben nem terheli semmilyen szerződésszegés. Szerződésszegés hiányában pedig nem állapítható meg az alperes szerződésszegéssel okozott károkért való felelőssége a Ptk. 6:142. §-a alapján.

[57] A felek közötti keretmegállapodás alapján a feleknek a ténylegesen teljesített szolgáltatások után kellett elszámolniuk, s az alperes nem vállalt garantált járatszámot vagy garantált járatindulást, ahogyan nem vállalt garantált havi bevételt vagy profitszintet sem. A törölt járatokra vonatkozóan a felperes nem nyújtott szolgáltatásokat, amelyek után egyáltalán díjigénye keletkezhett volna.

[58] Az alperes már az ajánlattételi felhívásban rögzítette, hogy az esetleges mennyiségi előrejelzést illetően semmilyen felelősséget nem vállal az ajánlattevők felé, és a szerződésből magából sem következett minimálisan megrendelendő mennyiség.

[59] A Covid-járatörölés vis maior körülménynek minősül, amelyért a szerződés kizárja az alperes felelősségét. Amennyiben a felperes a Covid-járatörölések ellenére nem tudott költséget megtakarítani, az kizárólag arra vezethető vissza, hogy nem tett eleget kárenyhítési kötelezettségének. A felperes kárenyhítési kötelezettsége elmulasztásából eredő károkért pedig nem állhat fenn az alperes felelőssége [Ptk. 6:144. § (1) bekezdés, 6:525. § (1) bekezdés].

[60] Az elsőfokú bíróság a döntése jogi indokolása keretében elsőként az alperes alaki kifogásával foglalkozott, és ennek eredményeképpen megállapította, hogy mivel a támadott szerződés 2017. június 28. napján jött létre, s a felperes a keresetét 2021. június 25. napján terjesztette elő, a választottbírói kikötésre a választottbíráskodásról szóló 1994. évi LXXI. törvény alkalmazandó (rég. Vbt.). Leszögezte, hogy a felperes felszámolási eljárás alatt lévő gazdasági társaság, ezért a választottbírói kikötés annak betarthatatlansága miatt nem alkalmazható (EBD.2014. G.4.), ez a felszámolás eljárás céljával, a hitelezői érdekek védelmével, a felszámolás ellenőrizhetőségének követelményével, valamint a felszámolás alá került gazdálkodó szervezet vagyonának megóvása iránti kötelezettséggel és az elvont vagyon visszaszerzése iránti célokkal ellentétes lenne.

[61] Az ügy érdemében idézte a Cstv. 40. § (1) bekezdésének b) pontját, mely szerint a felszámolást elrendelő végzés közzétételének időpontjától számított 1 éves jogvesztő határidőn belül a hitelező – vagy az adós nevében a felszámoló – a bíróság [6. § (1) bekezdés] előtt keresettel megtámadhatja az adósra a felszámolási eljárás lefolytatására irányuló kérelem bíróságra történő beérkezése napját megelőző 3 éven belül és azt követően megkötött szerződését vagy más jognyilatkozatát, ha annak tárgya az adós vagyonából történő ingyenes elidegenítés, illetve a vagyont terhelő ingyenes kötelezettségvállalás, vagy a harmadik személy javára feltűnően aránytalan értékkülönbséggel megkötött visszerhes jogügylet.

[62] Tekintettel arra, hogy a felperes felszámolását elrendelő végzés közzétételének napja 2020. július 8. napja volt, megállapította, hogy a kereset előterjesztése az 1 éves jogvesztő határidőn belül történt.

[63] Ezt követően ismertette a Ptk. 6:108. § (1) bekezdésében, 6:110. § (1)-(2) bekezdésében, 6:98. § (1) bekezdésében, valamint a PK 267. állásfoglalásban foglaltakat azzal, hogy a Cstv. 40. § (1) bekezdés b) pontjára alapított kereset elbírálásánál is szükséges vizsgálni a szerződéskötés körülményeit, a szerződés egész tartalmát, a forgalmi értékviszonyokat, a szerződő felek bármelyikének esetleges külön igényét, fokozott érdekeltiségét a szerződés létrejöttében, az ügylet jellegéből fakadó sajátosságokat, a szolgáltatás és ellenszolgáltatás meghatározásának módját.

[64] Leszögezte: a felek egyező tényelődást tettek arról, hogy egyaránt a légiközlekedési szektorban működő professzionális piaci szereplők, akik tevékenységükben eljárva kötötték meg a perbeli szerződést, s közöttük hasonló tartalmú szerződés 2012. és 2015. években is fennállt. A szerződés megkötését versenyeztetési eljárás előzte meg, annak keretében az alperes ajánlattételi felhívást küldött a felperesnek, amelyben meghatározta és részletezte a megkötendő együttműködés számos, lényeges pontját, illetve megküldte a

megkötendő szerződés tervezetét is, kifejezetten a felperes által nyújtott szolgáltatások mennyiségéhez igazodó árajánlatot várva. Az alperes nem vállalt kötelezettséget minimális járatszámmra, sőt bármely, az ajánlatban foglalt mennyiségi adat kizárólag olyan előrejelzésnek minősül, amelynek esetleges nem teljesüléséért az alperes semmilyen szerződéses, vagy egyéb felelősséget nem vállalt. Az is rögzítést nyert, hogy nem kizárólagos jelleggel kíván a felperessel jogviszonyra lépni, az ajánlatban foglalt ár az alperes számára releváns kiválasztási feltétel, s a szerződésben foglalt ár lesz irányadó a szerződés teljes időtartamára vonatkozóan, indexálás, vagy bármilyen egyéb eszkaláció nélkül. vezérigazgató1 felperesi vezérigazgató ilyen előzmények után tette meg 2017. június 1. napján a felperes ajánlatát, amely kizárólag az árakra vonatkozott és kifejezetten forint alapon számolt, a peres felek közötti akkori árszinthez képest jelentősen magasabb új árak mellett. (Az ajánlattételi felhívásban az alperes forint és euró alapú ajánlattételre is felhívta az ajánlattevőket.) Az ajánlatban a felperes nem kívánt a korábbiól eltérő árakat kikötni a basic szolgáltatásokon kívüli szolgáltatásoka.

[65] Tekintettel a versenyeztetési eljárás alkalmazására, a szerződés feltűnő értékaránytalanság okán nem támadható, arra hivatkozással, hogy bár a felperes bevételei a szerződést követően abszolút összegekben növekedést mutattak, ez nem járt együtt pozitív eredménnyel az általa nyújtott szolgáltatások mennyiségének, jellegének és az elvárt szolgáltatás jellegének a lényeges emelkedése miatt. (BH1998. 06.291.)

[66] Az elsőfokú bíróság kiemelte: a feltűnő értékaránytalanságnak a szerződéskötés időpontjában kell fennállnia, jelen esetben 2017. június 28. napján. A Cstv. 40. § (1) bekezdés b) pontjára alapított kereset vonatkozásában nem bír relevanciával, hogy a felperesnek a szerződésből nem származott olyan haszna, mint amivel a szerződéskötéskor kalkulált.

[67] Mivel a felperes első kereseti kérelmét jogalap hiányában utasította el, a törvényszék mellőzte a perbe igazságügyi könyvszakértő bevezetését.

[68] A felperes második kereseti kérelme kapcsán előrebocsátotta a Ptk. 6:142. §-ában, 1:3. § (1) bekezdésében, 1:4. § (1) bekezdésében, 1:5. § (1) bekezdésében foglaltakat.

[69] Aláhúzta: a felperes konkrét, beazonosítható szerződésszegő magatartást nem jelölt meg az alperes részéről. A szerződés B. mellékletének 1.10. pontjára figyelemmel a járattörlés nem valósított meg szerződésszegést. A járattörlésekre az alperes ellenőrzési körén kívül eső Covid világjárvány és az azzal együtt járó hatósági intézkedések és jogalkotási aktusok adtak okot, amelyeket a felek a szerződéskötéskor nem láthattak előre.

[70] A csomagpolitikával és a „catch your flight” beszállási lehetőség bevezetésével összefüggő kártérítés iránti kereseti kérelem körében megállapította, hogy ez utóbbi lehetőséggel kapcsolatos szolgáltatás nyújtására a szerződés a felperes vonatkozásában rendelkezést nem tartalmaz, tehát nem bizonyított, hogy ennek elvégzésére a felperes lett volna köteles, így erre a Ptk. 6:142. §-a szerinti kártérítési igény nem alapítható.

[71] A törvényszék a második kereseti kérelem kapcsán is mellőzte könyvszakértő igénybevételét, mert a kár elemeinek hiányában a kártérítési keresetet is jogalap hiányában utasította el.

[72] Az elsőfokú bíróság mellőzte tanú1 felperesi munkavállaló tanúkenti idézését, mivel a szerződés egyértelmű rendelkezést tartalmaz arról, hogy az alperesnek lehetősége volt a 24 órán belüli járatlemondásokra.

[73] Az elsőfokú bíróság ítéletét a felperes fellebbezéssel támadta, elsődlegesen annak megváltoztatását és az alperes marasztalását kérte a felperes kereseti kérelmeinek megfelelően; másodlagosan a hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérve.

[74] Fellebbezése indokolásában előrebocsátotta, hogy az elsőfokú bíróság az ítélete 5. oldalán tévesen rögzítette, hogy a felperes a Cstv. 40. § (1) bekezdésnek a) pontja alapján kérte a Ptk. 6:110. § alkalmazását, mivel a keresetlevélből, de magából a törvényszövegből is nyilvánvaló, hogy a felperes a Cstv. 40. § (1a) bekezdése alapján kérte ezt. Ez sérti a Pp. 346. § (4) bekezdését.

[75] Kiemelte továbbá, hogy az elsőfokú bíróság az ítélete 6. oldalán maga állapította meg, hogy a szerződés feltételei a felperesre nézve nagymértékben kedvezőtlenek voltak, később mégis ezzel ellentétes álláspontra helyezkedett. Véleménye szerint az elsőfokú bíróság ítéletének legkirívóbb jogellenessége, hogy nem a felperes keresetét bírálta el, mivel azt nem a Cstv. 40. § (1) bekezdésének b) pontja szerinti megtámadásként döntötte el, hanem a Ptk. 6:98. § (1) bekezdése alapján. A felperes a keresetével érvényesíteni kívánt jogként a Cstv. 40. § (1) bekezdésének b) pontját és (1a) bekezdését, valamint a Ptk. 6:110. §-át jelölte meg, amihez az elsőfokú bíróság a Pp. 2. § (2) bekezdése értelmében kötve volt, s a Pp. 341. § (2) bekezdése szerint a döntésének arra kellett kiterjednie. Érvelése alátámasztására hivatkozott a Kúria Gfv.30.409/2023/4. számú határozatára.

[76] A felperes kiemelte: a PK 267. számú állásfoglalás úgy rendelkezik, hogy az I. pontja csak a Ptk.-ban szabályozott feltűnő értékaránytalanság esetére tartalmaz rendelkezéseket, s egyetlen helyen sem hivatkozik a Cstv. 40. § (1) bekezdésének b) pontja alapján indult perekre, nem is említi a Cstv.-t, így fogalmilag kizárt az az értelmezés, hogy ezekre a perekre is alkalmazni kellene a PK 267. számú állásfoglalás I. pontját. A jogalkotó csupán a Cstv. 40. § (1a) bekezdésében rendelte alkalmazni a Ptk. rendelkezéseit, amelyeket kifejezetten meg is jelölt, minden más esetben a Cstv.-ben meghatározott speciális rendelkezéseket kívánta alkalmazni, eltérve a Ptk. szabályaitól. A Cstv. 40. § (1) bekezdésének b) pontja szerinti esetben a jogalkotó nem rendelkezett úgy, hogy vizsgálni kell a szerződéskötés körülményeit, a szerződés egész tartalmát, a forgalmi értékviszonyokat, a felek esetleges külön igényeit, fokozott érdekeltiségét, az ügylet sajátosságait, a szolgáltatás és ellenszolgáltatás meghatározásának módját, és a Ptk. feltűnő értékaránytalanságra vonatkozó szabályait. Az elsőfokú bíróság az Alaptörvény 28. cikkével ellentétesen értelmezte tehát a Cstv. 40. § (1) bekezdésének b) pontját és (1a) bekezdését.

[77] A felperes kiemelte: keresetében a PK 267. számú állásfoglalásnak csupán a II. pontját kérte alkalmazni, ami összhangban áll a Kúria Gfv.30.022/2012/5. számú – a fellebbezésben részletesen idézett – határozatával, amely a PK 267. számú állásfoglalásban kifejtett elvek és a Cstv. 40. § (1) bekezdésének b) pontja alapján történő megtámadás kapcsolatával foglalkozik.

[78] A felperes azt is aláhúzta: a Debrecen Ítéltábla a Gf.III.30.224/2019/4. számú döntésében kimondta, hogy a Cstv. 40. § (1) bekezdésének b) pontját az 1/2014. Polgári jogegységi döntés alapján kell értelmezni, s a 3/2008. Polgári jogegységi döntés annak ellenére is iránymutatást ad, hogy azt hatályon kívül helyezték. A 3/2008. Polgári jogegységi döntés 1. pontja pedig kimondja, hogy a Cstv. 40. § (1) bekezdésének b) pontja szerinti feltűnően aránytalan értékkülönbözlet objektív körülmény, a felek akaratától vagy szándékától független. Ezen érvelése alátámasztására a felperes az elsőfokú eljárás során is hivatkozott számos konkrét bírósági döntést és szakcikket jelölt meg és idézett, amelyek alapján azt látta kijelenthetőnek, hogy az elsőfokú bíróság a jogszabályi rendelkezésekkel, a bírói gyakorlattal és a jogalkotói szándékkal ellentétesen tulajdonított jelentőséget annak a körülménynek, hogy a perbeli szerződést versenyeztetési eljárás előzte meg. A BH1998. 06.291. számú jogeset, melynek nyomán a törvényszék a versenyeztetési eljárás tényére alapozta a döntését, amellett, hogy teljesen más tényállásról szólt, nem a Cstv. 40. § (1) bekezdésének b) pontja alapján indult perben született, a jelen ügyben tehát nem lehet hivatkozási alap.

[79] A felperes az elsőfokú ítélet [9] bekezdésében két, a periratok tartalmával véleménye szerint ellentétes megállapításra hívta fel a figyelmet. Egyrészt arra, hogy a per 2023. november 14. napján tartott tárgyalásán a felperes a versenyeztetés körülményeire vonatkozóan állítási szükséghelyezetre hivatkozott, tehát nem felel meg a tényeknek, hogy nem terjesztett elő egyéb tényelőadást vagy bizonyítást ezzel kapcsolatban. Az elsőfokú bíróság az állítási szükséghelyezetről említést sem tett, ami sérti a Pp. 184. § (1)-(2), illetve 346. § (5) bekezdésében írt eljárási szabályokat. A másik helytelen megállapítás pedig az, hogy a felperes nem vitatta, hogy a korábbi azonos jellegű díjakkal összevetve 34-38%-os árnövekedés volt azonosítható, az elsőfokú bíróság ugyanis nem küldött a felperesnek olyan felhívást, amelyben felszólította volna valamely alperesi állításra vonatkozó észrevétel megtételére. A felperes ugyanakkor mindvégig vitatta azt, hogy a szerződés ténylegesen bármilyen árnövekedést hozott volna, sőt kifejezetten állította, hogy a szolgáltatások teljes skáláját figyelembe véve, az rá nézve sokkal kedvezőtlenebb árszabást tartalmazott.

[80] A felperes sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a feltűnő értékaránytalanság bizonyíthatatlansága miatti keresetet úgy utasította el, hogy a felperes által indítványozott szakértői bizonyítást az értékkülönbözlet és annak mértéke megállapítására nem folytatta le, amelyek egyértelműen szakértői kompetenciába tartozó kérdések, ezért az elsőfokú bíróság ítélete sérti a Pp. 300. § (1) és 276. § (5) bekezdésében foglalt eljárási szabályokat.

[81] A második kereseti kérelem tekintetében a felperes a fellebbezésében kiemelte: számtalan nyilatkozatában részletezte, hogy az alperes mely szerződéses rendelkezéseket szegte meg, és ez a magatartása hogyan eredményezte a felperes kárának felmerülését, az elsőfokú bíróság ezzel szembenálló megállapítása tehát ellentétes a periratokkal. Így a felperes az elsőfokú eljárásban kifejtette, hogy más partnerei a COVID19 járvány idején a teljes légiutas-forgalmukat leállították, kizárólag az alperes tette ezt meg az utolsó pillanatban, arra kényszerítve ezzel a felperest, hogy rendelkezésre álljon. Ha ugyanabban a

vis maior helyzetben más légitársaság el tudott úgy járni, hogy nem okozott kárt a szerződéses partnerének, akkor kijelenthető, hogy a Ptk. 6:142. § utolsó fordulataiban írt konjunktív feltétel nem állhatott fenn az alperes vonatkozásában sem.

[82] A felperes hiányolta, hogy a törvényszék csupán utalt a szerződés B. mellékletének 1.10 pontjára, de nem vezette le, hogy ennek tartalma milyen módon befolyásolta a döntését, ez a logikai összefüggés teljesen hiányzik az ítéletéből, a Pp. 346. § (5) bekezdését sértően. Valójában a szerződés B. mellékletének 1.10 pontja semmilyen relevanciával nem bír a szerződés szerinti díj kapcsán, így alkalmazni sem lehet a felperesi kárigényre.

[83] A szerződés B. mellékletének 6.6 pontja tekintetében sem indokolta meg a törvényszék, hogy az hogyan vezetett a kereset elutasításához. E rendelkezés szövege semmilyen rendelkezést nem tartalmaz a kártérítési felelősségre, így okszerűtlen, hogy kizárná az alperes kártérítési felelősségét a szerződésszegéssel okozott károkért. Ugyanakkor a 6.6. pont mellett a 6.5. pont nem hagyható figyelmen kívül, amely szerint a vis maior által érintett félnek minden észszerű intézkedést meg kell tennie, hogy a vis maiornak a megállapodás szerinti kötelezettségei teljesítésére gyakorolt hatásait a lehető legkisebbre csökkentse. E rendelkezés figyelembevétele mellett pedig azt kellett volna megállapítani, hogy az alperes nem tett meg semmi ilyen intézkedést, sőt épp ellenkezőleg, tehát a szerződésszegése fennáll. Ezt támasztja alá a BH2022. 8.209. számú eseti döntés és a Kúria Pfv.20.470/2020/4. számú precedensértékű határozata is.

[84] A felperes aláhúzta: a 2022. július 13. napján kelt beadványában az alpereshez címzett felhívást, és bizonyítási szükséghelyzetre való hivatkozást tett az alperes által üzemeltetett repülőjáratok menetrendje, azok tényleges üzemelése, törlése, módosítása kapcsán. Az elsőfokú bíróság sem az ítéletében, sem az eljárás során nem rendelkezett e hivatkozásról, megsértve a Pp. 265. § (2) bekezdés a) pontját és (3) bekezdését, ami súlyos eljárási szabálysértésnek minősül, mivel olyan tények bizonyítását terhelte felperesre, amit a bizonyítási szükséghelyzet miatt az alperesnek kellett volna bizonyítani.

[85] A felperes álláspontja szerint a törvényszék nem mellőzhette volna tanú tanú kihallgatását, valamint a kár összegének meghatározása érdekében a felperes által indítványozott szakértői bizonyítást sem, ami a Pp. 276. § (5) bekezdésébe ütközik.

[86] Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult.

[87] Fellebbezési ellenkérelmében leszögezte, hogy az elsőfokú bíróság a perben jelentős tényállást teljes mértékben feltárta, és abból helyes és okszerű jogi következtetéseket vont le. A felek a jogvita érdeme szempontjából releváns valamennyi okirati bizonyítékot a bíróság rendelkezésére bocsátottak, a perfelvételi szakban lehetőséget kaptak a nyilatkozataik megtételére és azok ütköztetésére, s az elsőfokú bíróság meghallgatta a felperesi társaság felszámolóbiztosát.

[88] A feltűnő értékaránytalanságra alapított kereseti kérelem kapcsán az alperes kiemelte, hogy a felperes kereseti kérelme a szerződés érvényessé nyilvánítására irányult a Ptk. 6:142. § alapján. Azt a kijelentést, hogy a szerződés feltételei a felperesre nagymértékben kedvezőtlenek voltak, a felperes állította, az elsőfokú bíróság ezt csupán a felperes nyilatkozatainak ismertetése körében rögzítette. Az alperes ezt a perben következetesen vitatta és a Kúria joggyakorlatára, valamint a BH2012. 225. és BH2016. 201. számon megjelent eseti döntésekre utalással kiemelten hivatkozott arra, hogy a feleknek a profitabilitáshoz fűződő, esetlegesen megghiúsult várakozása nem befolyásolja, hogy a szerződéskötéskor fennállt-e értékaránytalanság. Szó sincs tehát ellentmondásról az elsőfokú bíróság idevonatkozó megállapításait illetően.

[89] Az alperes aláhúzta: a perben mindvégig világos volt, hogy a felperes a keresetét a Cstv. 40. § (1) bekezdésének b) pontjára alapította, és a Ptk. rendelkezésein keresztül kérte az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonását. Az elsőfokú bíróság e kereseti kérelem elbírálásához a szükséges jogkérdésben helyesen foglalt állást a PK 267. számú állásfoglalásra figyelemmel, és helytállóan indult ki abból, hogy az a Cstv. alapján történő megtámadás esetén is alkalmazandó.

[90] A PK 267. számú állásfoglalásban kifejtett vizsgálati szempontok körében az alperes hivatkozott a BH2003. 32. és a BDT2008. 1886. számon közzétett jogesetekre, melyek szerint az elsőfokú bíróság helyesen jelölte ki a feltűnő értékaránytalanság vizsgálatának szempontrendszerét és helyesen határozta meg, hogy vizsgálni kell a szerződéskötés körülményeit, a szerződés egész tartalmát, a forgalmi- és értékviszonyokat, az ügylet jellegéből adódó saját sajátosságokat, a szolgáltatás és ellenszolgáltatás meghatározásának módját.

[91] Kiemelte: a bírói gyakorlat és a jogirodalom szerint a szerződés feltűnő értékaránytalanság címén történő megtámadása kizárt, ha a feleknek közvetlen ráhatásuk volt a szerződéses ellenérték meghatározására, így például akkor, ha a szerződéskötést versenyeztetési eljárás, tendereztetés vagy licitálás előzte meg. A jelen esetben figyelembe kell venni, hogy a felek professzionális piaci szereplők, és a szerződés megkötését megelőzően már hosszú évek óta szerződéses kapcsolatban álltak, a szerződéskötést versenyeztetési eljárás előzte meg, az alperes ajánlattételi felhívása tartalmazta a szerződés tervezetét és az együttműködés felperes számára egyébként már ismert sarokpontjait, s a felperes ezt követően tett ajánlatot. A szerződéskötés körülményeit és folyamatát az alperes okiratokkal bizonyította, ezeket a felperes semmilyen formában nem cáfolta.

[92] Az alperes álláspontja szerint a felperes bizonyítási indítványait az elsőfokú bíróság indokoltan mellőzte, a szakértői bizonyítás lefolytatása is szükségtelen volt, mivel a kereset jogalapja megalapozatlannak bizonyult.

[93] A kártérítésre irányuló kereseti kérelem kapcsán az alperes kiemelte, hogy a felperes a keresetlevelében, illetve a perfelvételi nyilatkozataiban a járatörölések kapcsán nem jelölte meg, hogy az alperes mely jogellenes magatartása vagy mulasztása a szerződés mely rendelkezésébe ütközik. Kizárólag a Ptk. alapelveinek sérelmére hivatkozott, de nem fejtette ki, hogy ez konkrétan miként valósult meg. A járatöröléseket illetően kizárólag annak van

jelentősége, hogy az alperest a szerződés B. mellékletének 1.10. pontja még a 24 órán belüli járattörlésekre is feljogosította.

[94] Az alperes állaspontja szerint az elsőfokú bíróság a csomagpolitika megváltoztatásával kapcsolatosan szintén helyesen jutott arra a következtetésre, hogy az alperes e tekintetben sem követett el szerződésszegést, a felperes ennek kapcsán sem jelölte meg, hogy az alperes kifogásolt magatartása a szerződés mely rendelkezését sérti.

[95] Úgy látta, a felperes az indokolási kötelezettség megsértését is alaptalanul sérelmezi az elsőfokú bíróság részéről, mivel az indokolás az ügy eldöntése szempontjából jelentős kérdésekre kiterjed, részletesen tartalmazta a tényállást, a felek perbeli nyilatkozatait, valamint az okiratok lényeges tartalmát.

[96] A bizonyítási szükséghelyzettel és a szakértői bizonyítás iránti indítvány mellőzésével kapcsolatos felperesi érvekkel sem értett egyet, mivel a felperes nem csak nem bizonyított, de nem is állított olyan alperesi szerződésszegést, amely kártérítési felelősség alapjául szolgálhatna.

[97] A felperes a fellebbezési ellenkérelemben foglaltakat átfogó jelleggel vitatta, s annak hivatkozásaival szemben megismételte a fellebbezése vonatkozó részeiben írtakat. Mindezekhez hozzáfűzte, hogy a perben kifejtette: vitatható, hogy a versenyeztetés során az alperes tényleges versenyhelyzetet alakított ki, és a versenyeztetés során megvalósultak a versenyeztetési eljárásokkal szemben megfogalmazott követelmények.

[98] Az alperes a fellebbezési ellenkérelmét a felperes észrevételeivel szemben is fenntartotta.

[99] Kiemelte, hogy a bírói gyakorlat a Cstv. 40. § (1) bekezdésének b) pontjára alapított érvénytelenségi kereset esetén is alkalmazni rendeli a feltűnő értékaránytalanság vizsgálatának a PK 267. számú állásfoglalásban kialakított szempontrendszerét, aminek megfelelően járt el az elsőfokú bíróság. Így az anyagi pervezetése körében tájékoztatta a peres feleket arról, hogy az értékaránytalanság megítéléséhez milyen körülményeket kell vizsgálni, s a felperes ehhez igazodóan tette meg bizonyítási indítványait, az elsőfokú bíróság a felperesi bizonyítási indítványok mellőzését pedig megfelelően megindokolta.

[100] Állaspontja szerint a tényleges versenyhelyzet kérdésének nincs jelentősége, csupán annak, hogy a felperes mint professzionális piaci szereplő hosszú évek óta üzleti és szerződéses kapcsolatban állt az alperessel, és a saját üzleti döntése által vezérelve tett ajánlatot. Ekként jelentékeny ráhatása volt az ellenérték meghatározására és felismerhette a döntése valamennyi kockázatát. Az alperes ugyanakkor a fellebbezési ellenkérelmében bemutatta azokat a bírói döntéseket, amelyek szerint nincs helye a feltűnő értékaránytalanság címén történő megtámadásnak, ha a szerződést például versenytárgyalás előzte meg.

[101] A felperes kártérítési keresete körében megismételte a fellebbezési ellenkérelmében foglaltakat azzal, hogy mivel a felperes az ezzel kapcsolatos kereseti kérelmét még a tényállás szintjén sem munkálta ki, az elsőfokú bíróság indokoltan mellőzte az összecszerűségekre vonatkozó szükségtelen bizonyítást. A csomagpolitika megváltoztatásával kapcsolatban hozzátette, hogy a felperes ezzel kapcsolatban nem adott elő részletesen kidolgozott érvelést.

[102] A per első másodfokú tárgyalásán kiemelte, hogy a felperes által hivatkozott határozatokkal szemben a Kúria ügyszám 1 számú eseti döntése releváns a jogvitában, továbbá kiemelten hivatkozott a fellebbezési ellenkérelmében a Ptk. alapelveivel kapcsolatban kifejtett jogi álláspontjára.

[103] A Fővárosi Ítéltábla – eltérő anyagi jogi álláspontja folytán – részben nem értett egyet az elsőfokú bíróság anyagi pervezetésével, mert a törvényszék ennek keretében nem volt figyelemmel arra, hogy a felperes perfelvételi nyilatkozata az első kereseti kérelme körében hiányos volt, és ennek tekintetében lényeges tény vonatkozásában nem terjedt ki a bizonyításra. A másodfokú bíróság ezt a véleményét a Pp. 370. § (4) bekezdése alapján, a felek tudomására hozta azzal együtt, hogy meglátása szerint a felperes: nem tett határozott és egyértelmű tényállítást arról, hogy a perben támadott szerződés megkötésének időpontjában a szolgáltatás és ellenszolgáltatás között pontosan mennyiben volt feltűnően aránytalan az értékkülönbözet, továbbá a szolgáltatás és ellenszolgáltatás értékarányossága milyen összegű díjak kikötése esetén valósult volna meg; nem támasztotta alá jogi érveléssel, hogy a szerződésben kikötött szolgáltatások és az ezekért meghatározott díjak között mennyiben állt fenn feltűnően aránytalan értékkülönbözet; nem terjesztett elő bizonyítékot, bizonyítási indítványt a szerződéskötéskor értékarányos díj összegének, valamint az akkor fennállt értékkülönbözet mértékének (feltűnő aránytalanságának) bizonyítására; az elsőfokú bíróság azonban a Pp. 237. § (4) bekezdésének megfelelően, anyagi pervezetéssel nem hatott közre abban, hogy a felperes a fentiek szerint hiányos perfelvételi nyilatkozatát teljeskörűen előadja, továbbá az annak keretébe tartozó lényeges tényre vonatkozóan bizonyítást ajánljon fel.

[104] A felperes az ítéltábla tájékoztatására figyelemmel kérte, hogy a másodfokú bíróság vegye figyelembe az elsőfokú bíróság anyagi pervezetésének hiányos voltát, és végezze el azt a saját anyagi jogi álláspontja alapján.

[105] Az ítéltábla a felperes kérelmére, a Pp. 369. § (4) bekezdése alkalmazásával, a Pp. 237. § (4) bekezdése alapján közölte a felekkel, hogy a felperesnek: az első kereseti kérelme alapjaként felhívott Cstv. 40. § (1) bekezdés b) pontjából fakadó, érvényesíteni kívánt jog – a felhívott jogszabályhely törvényi tényállásában írtak – megalapozására tényállítást kellett volna tennie arról [Pp. 170. § (2) bekezdés c) pont], hogy a perben támadott szerződésben, annak megkötése időpontjában, milyen összegű díjak kikötése mellett lett volna egymással egyensúlyban a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás, s ebből következően milyen mértékű értékkülönbözet állt fenn a szolgáltatással értékarányos és a ténylegesen kikötött díj között, ehhez képest a keresetlevél C/3.3. pontjában „a feltűnő értékaránytalanság bizonyítása” címmel a fentiek megjelölése nélkül, piaci árral való összemérést, valamint költségfedezeti elemzést vezetett le, de a „Piaci árral való összemérés” címszó alatt sem jelentette ki konkrétan és határozottan, hogy a szerződéskötés időpontjára vetítve milyen

összegű díjak lettek volna értékarányosak; a „Költségfedezeti elemzés” keretében pedig a támadott szerződésből, annak megkötését követő üzemi eredményeit értékelte ki, ami a szerződéskötéskor értékarányos díj mértékére nem ad választ; a jogi érvelésében világosan el kellett volna különítenie egymástól a Cstv. 40. § (1) bekezdés b) pontjára alapított megtámadási tényállás lényegét („a harmadik személy javára feltűnően aránytalan értékkelkülönbözettel megkötött visszerhes jogügylet” megtámadhatóságát), valamint a sikeres megtámadás következtében alkalmazandó jogkövetkezmény levonását [Cstv. 40. § (1a) bekezdés], és jogi indokát kellett volna adnia, hogy a szerződésben kikötött szolgáltatások és az ezekért meghatározott díjak között álláspontja szerint milyen jogi indokok alapján állt fenn feltűnően aránytalan értékkelkülönbözet; bizonyítékot, bizonyítási indítványt kellett volna előterjesztenie a szerződéskötéskor értékarányos díj összegének, valamint az akkor fennállt értékkelkülönbözet mértékének (feltűnő aránytalanságának) bizonyítására.

[106] Az ítéltábla a fenti tájékoztatásra tekintettel felhívta a felperest, hogy a másodfokú eljárásban 7. sorszám alatt felvett jegyzőkönyv kézbesítésétől számított 15 napon belül, mellőzés terhével: 1.) konkrét összegek megjelölésével tegyen tényállítást arról, hogy a perbeli szerződés megkötésekor (2017. június 28. napján) a szerződésben megállapított díjak milyen összegben történő kikötésük esetén lettek volna egyensúlyban az azok ellenében nyújtandó szolgáltatással; 2.) határozottan jelölje meg, hogy az előbbiekre adott válasza figyelembevételével álláspontja szerint milyen mértékű értékkelkülönbözet áll fenn a felperes által vállalt szolgáltatások és a szerződésben azok ellenében kikötött díjak között; 3.) számszaki levezetés mellett pontosan jelölje meg, hogy az első kérdésre adott válaszában feltüntetendő és a szerződésben kikötött díjak egymáshoz viszonyított aránya (százalékosan) milyen mértékű; 4.) a jogi érvelését egészítse ki azzal, hogy a szerződésben meghatározott díjak álláspontja szerint milyen indokok alapján minősülnek feltűnően aránytalan értékkelkülönbözettel kikötöttnek; 5.) terjessze elő bizonyítékait, bizonyítási indítványait a szerződéskötéskor értékarányos díj összegének, valamint az akkor fennállt értékkelkülönbözet mértékének (feltűnő aránytalanságának) bizonyítására.

[107] Az ítéltábla egyebekben arra is felhívta a felperest, hogy a második kereseti kérelme kapcsán ugyanezen határidőn belül foglalja össze és konkrétan, teljes pontossággal jelölje meg, hogy az elsőfokú eljárás során benyújtott mely beadványában, illetőleg melyik tárgyaláson tett nyilatkozatában nevezte meg a szerződés azon pontjait, amelyeket az alperes véleménye szerint megszegett és ezek pontosan mely szerződéses pontok.

[108] A felperes a másodfokú bíróság első kérdésére úgy nyilatkozott, hogy beszerezte azokat a szerződéseket, amelyeket a felperes más légitársaságokkal kötött, s a perrel érintett időszak, a szolgáltatás tárgya és a kiszolgált repülőgépek tekintetében is paralelek a perbeli szerződéssel, így az összehasonlíthatóságuk kétségtelen, elemzésük valós képet ad a piaci árról. A számítások szerint a szerződésben szereplő sávós árképzés szerinti 118.900 – 141.500 forint helyett a szerződés megkötésekor 233.875 – 254.404 forint biztosíthatott volna egyensúlyt.

[109] A második kérdésre azt jelölte meg, hogy a járatonkénti szolgáltatásoknál a legnagyobb forgalom mellett 114.975 forint/járat, a legkisebb havi forgalom esetén pedig 112.904 forint/járat értékkelkülönbözet áll fenn.

[110] A harmadik kérdésre – 330,16 forint/euró árfolyammal való átszámítás alkalmazásával – levezette, hogy az összehasonlító szerződésekkel való egybevetés alapján átlagosan 46,8% volt az eltérés, azaz a díjakat a perbeli szerződésben csaknem féláron határozták meg.

[111] A negyedik kérdésre úgy válaszolt, hogy a bírói gyakorlat szerint már 30%-os eltérés esetén is megállapítható, hogy az aránytalanság „feltűnő”.

[112] Az ötödik felhívásra bejelentette, hogy a szakértői- és tanúbizonyításra irányuló indítványait fenntartja, továbbá a csatolt szerződések hiteles magyar fordítása folyamatban van. A fordításokat a későbbiekben csatolta is.

[113] A második kereseti kérelméhez kapcsolódó felhívásra – idézve is a megjelölni kívánt részeket – a keresetlevele 24. oldalán, illetve 21-24. oldalán rögzítettekre hivatkozott. Utalt továbbá a 2022. február 17. napján kelt válasziratában, illetve ennek 6-8. oldalán, a 2022. április 11. napján kelt beadványa 6. oldalán, a 2022. május 18. napján kelt beadványában, illetve ennek 5. és 8-9. oldalán, a 2023. május 17. napján kelt beadványa 6-7. oldalán írtakra, a felszámoló által a 2023. szeptember 13. napján tartott tárgyaláson elmondottakra, a 2023. november 8. napján kelt beadványára, a felperes jogi képviselője által a 2023. november 14. napján tartott tárgyaláson az 53. sorszámú jegyzőkönyv 2-3. és 6. oldalán előadottakra.

[114] Végül kiemelte az alperes 2023. szeptember 26. napján kelt beadványa 5. pontjában foglaltakat és a „SZABVÁNYOS FÖLDI KISZOLGÁLÁSI MEGÁLLAPODÁS – EGYSZERŰSÍTETT ELJÁRÁS... AHM810 – B. MELLÉKELET 1.1-HELY(ek), MEGÁLLAPODOTT SZOLGÁLTATÁSOK ÉS DÍJAK 2013 A földi kiszolgálásról szóló általános megállapodáshoz” megnevezésű megállapodás 6.5. pontját, mint amelynek az alperes nem tett eleget, ezért a szerződésszegő magatartása megállapítható.

[115] A felperes külön beadványban táblázatot állított össze a per tárgyát képező járatok földi kiszolgálása díjazásának a piaci árral való egybevetésére vonatkozó számításairól, amelynek eredményeképpen kimutatta, hogy amennyiben a díjazás a piaci árhoz igazodott volna, összességében 5.033.474.500 forinttal magasabb díjazás lett volna helytálló.

[116] Az alperes a felperes fenti előkészítő irataira a következőket nyilatkozta:

[117] Visszaulva a fellebbezési ellenkérelmében foglaltakra és hivatkozva a Cstv. kommentárra, ismételten aláhúzta, hogy a PK 267. számú állásfoglalásban rögzített megállapítások a Cstv. alapján indított megtámadási perekben is irányadók.

[118] Hangsúlyozta továbbá, hogy sem a Ptk., sem a joggyakorlat nem határoz meg olyan, százalékos zsinórmértéket, melynek esetén a bíróság automatikusan megállapítja a szerződés feltűnő értékaránytalanság miatti érvénytelenségét. Ehelyett az aránytalanság százalékos mértéke mellett a szerződéskötés valamennyi körülményét vizsgálat tárgyává kell

tenni a PK 267. számú állásfoglalásban rögzített teszt alkalmazásával, tehát szubjektív alapon, az eset összes körülményeinek mérlegelésével kell elbírálni az értékkülönbség feltűnően nagy mértéke fennállásának kérdését.

[119] Ugyanakkor kiemelte, a felperes által megjelölt mérték egyébként sem éri el a gyakorlat által feltűnően nagynak tartott, megközelítőleg 50%-os eltérést.

[120] Alapjaiban vitatta a felperes által alkalmazott számítási metódust, számszaki levezetést, mert pusztán összehasonlító adatok megjelölése nem elegendő, az esetleges eltérést a tényleges piaci értékhez képest objektív módon kell meghatározni és a magyar piaci (forgalmi) viszonyok keretei között vizsgálni. Ehhez képest a felperes által csatolt szerződéseket teljesen más piaci viszonyok között kötötték, melyek során figyelmen kívül maradtak a magyar légiközlekedési piac strukturális adottságai. E körben kiemelten hivatkozott a Kúria (Pfv.)20.452/2018/6. számú precedensértékű határozatára, amely szerint elsődlegesen a forgalmi értékből kell kiindulni, amely alatt azt a forgalmi értéket kell érteni, amelyért a dolog az adott körülmények között, az adott – jelen esetben a magyar – piacon eladható.

[121] Hivatkozott arra is: nem lehet eredményes annak a félnek a megtámadása, így a felperesé sem, amelyik a szerződés megkötésekor ismerte a feltűnő értékaránytalanságot, vagy az abból fakadó kockázatot vállalta. (BH2012. 225., BH2011. 343., BDT2009. 2060.)

[122] Végül kiemelte, a felperes által csatolt, a felek között 2020 nyarán, a szerződéses viszony későbbi fenntartásáról váltott levelezés, a további szolgáltatások nyújtására vonatkozó ajánlat nem vehető figyelembe bizonyítékként, az állított értékaránytalanságnak a szerződéskötés időpontjában kell fennállnia.

[123] A felperes kártérítési keresete körében előadottakkal kapcsolatba észrevételezte, hogy a felperes konkrét szerződéses rendelkezésre való hivatkozást továbbra sem tett, mindvégig csupán a polgári jogi alapelvek sérelmét állítja, ami önmagában nem szolgálhat kártérítési felelősség alapjául; a felperesnek konkrét, beazonosítható szerződésszegést kellett volna megjelölnie. Ennek hiányában a COVID-helyzettel összefüggésben sem hivatkozhat szerződésszegésre. A „SZABVÁNYOS FÖLDI KISZOLGÁLÁSI MEGÁLLAPODÁS – EGYSZERŰSÍTETT ELJÁRÁS... AHM810 – B. MELLÉKELET 1.1-HELY(ek), MEGÁLLAPODOTT SZOLGÁLTATÁSOK ÉS DÍJAK 2013 A földi kiszolgálásról szóló általános megállapodáshoz” megnevezésű megállapodás 6.5. pontjára pedig a felperes az elsőfokú eljárás során nem hivatkozott, nem is jelölte meg, hogy mely beadványában található erre történő hivatkozás.

[124] A felperes az alperes észrevételeire úgy reflektált: az alperes téved, amikor azt állítja, hogy a felperes nem a magyar piaci viszonyokat mutatta be a számításai alapjául szolgáló, csatolt szerződésekkel. A szerződéseket megvizsgálva ugyanis egyértelmű, hogy azok tekintetében a szolgáltatás helyszíne Magyarország, azon belül is a budapesti Liszt Ferenc repülőtér, a szolgáltatást pedig a magyar székhelyű és tulajdonú felperes nyújtotta.

[125] Vitatta az alperes beadványának 12. pontját is, azzal, hogy a felperes által csatolt e-mail-levelezés egyértelmű alperesi elismerését tartalmazza az alulárazott szerződéskötésnek.

[126] Állította: semmi nem támasztja alá, hogy a perbeli szerződés megkötését megelőzően valóban versenytárgyalás vagy versenyeztetés történt volna. Az alperes az elsőfokú eljárásban csupán állította ezt, de semmilyen bizonyítékot nem csatolt az alátámasztására, a felperes vonatkozó bizonyítási indítványát pedig az elsőfokú bíróság elutasította.

[127] Utalt arra, hogy az általa hivatkozott ítéltáblai döntések szerint az aránytalanság mértéke már 30%-os eltérés esetén is feltűnő, míg az alperes semmivel nem támasztotta alá, hogy a feltűnő értékaránytalanság csupán 50%-os eltérés felett lenne megállapítható.

[128] Aláhúzta, hogy az ítéltábla felhívására készített beadványaiban foglalt számításai azt mutatják be, a kikötött ellenérték a perbeli szerződés megkötésekor volt feltűnően aránytalan a felperes kárára.

[129] Végül aláhúzta, az ítéltábla felhívására teljes körű tájékoztatást nyújtott arról, hogy az elsőfokú eljárás során felhozott jogi és ténybeli állításai alapján az alperes magatartása teljes egészében ellentétes volt a felek közötti „SZABVÁNYOS FÖLDI KISZOLGÁLÁSI MEGÁLLAPODÁS – EGYSZERŰSÍTETT ELJÁRÁS... AHM810 – B. MELLÉKELET 1.1-HELY(ek), MEGÁLLAPODOTT SZOLGÁLTATÁSOK ÉS DÍJAK 2013 A földi kiszolgálásról szóló általános megállapodáshoz” megnevezésű megállapodás 6.5. pontjával.

[130] Az alperes a per folytatólagos másodfokú tárgyalásán a felperes fenti előkészítő iratában foglaltakkal szemben kifejezetten utalt a Ptk.-nak a perbeli szerződés feltűnő értékaránytalanságát kizáró szabályaira, illetve e hivatkozása alapjaként a versenyeztetési eljárás tényére.

[131] A fellebbezés részben, az alábbiak szerint alapos.

[132] A felperes a perben két, egymással valódi tárgyi keresethalmazatban álló keresetet terjesztett elő: a Cstv. 40. § (1) bekezdésének b) pontjára (nevezetesen „harmadik személy javára feltűnően aránytalan értékkülönbséggel megkötött visszterhes jogügylet” tényállására) alapított, szerződés megtámadására és az érvénytelenség általa megjelölt jogkövetkezményének levonására irányuló keresetet (a továbbiakban: első kereset), és ugyanezen szerződés megszegése miatt a Ptk. 6:142. §-ára, szerződésszegéssel okozott kárért való felelősségre alapított kártérítési keresetet (a továbbiakban: második kereset).

[133] A fellebbezés a második keresetet illetően nem alapos, míg az első kereset vonatkozásában – a másodfokú bíróság anyagi pervezetését követően – annyiban alapos, hogy annak keretében indokolt az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezése és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítása.

[134] A fentiek alapján a másodfokú eljárásban fennálltak a részítélet meghozatalának feltételei [Pp. 341. § (2), 384. § (4) bekezdés, 364. §].

[135] Az elsőfokú bíróság a második kereset tekintetében a tényállást – eljárási szabálysértés nélkül – helyesen állapította meg, s helytálló az abból levont, a kereset elutasításában kifejeződő jogi következtetése is, amellyel az ítéltábla egyetértett.

[136] A második kereset körében a felperes, a másodfokú bíróság anyagi pervezetését követően sem jelölt meg olyan konkrét szerződésszegő magatartást, amely az alperes erre visszavezethető kártérítési felelősségét megalapozta volna.

[137] A második keresete jogi indokolása során a felperes lényegében arra hivatkozott, hogy a perbeli szerződés a maga egészében, az alperes számára előnyös konstrukciója miatt, illetve éppen a szerződés rendelkezéseinek betartása folytán vált számára méltánytalanná, üzletileg előnytelené.

[138] A szerződésszegés megállapítása a szolgáltatásra vonatkozó szerződéses rendelkezések és a tényleges teljesítés összevetése alapján lehetséges. Ugyanakkor, a szerződés teljesítésének az egyik szerződő félre hátrányos eredménye, gazdaságilag veszteséges mivolta – a szerződésszegés fogalmából kiindulva, amely szerint a szerződésszegés a teljesítés késedelme vagy elmaradása, a szolgáltatás mennyiségi hiánya vagy minőségi hibája, illetve a szerződésszerű teljesítés egyéb sérelme – nem minősül szerződésszegésnek. Ugyancsak nem értékelhető szerződésszegésként azoknak az előfeltevéseknek, várakozásoknak a megghiúsulása, amelyek a feleket együtt vagy külön-külön a szerződés megkötésekor vezették, befolyásolták. Szerződésszegés hiányában pedig az erre alapított kártérítési igény sem lehet alapos a Ptk. 6: 142. §-a alapján.

[139] Az első kereset jogalapja a szerződésnek a kikötött szolgáltatás és az ellenszolgáltatás közötti feltűnően aránytalan értékkülönbözet miatti megtámadása volt a Cstv. 40. § (1) bekezdés b) pontja alapján.

[140] Az első kereset elutasítását az elsőfokú bíróság a Ptk. 6:98. § (1) bekezdése utolsó mondatának rendelkezésével indokolta, mert megállapítása szerint a felperes „az árajánlat adással és a szerződéskötéssel kapcsolatos ügyleti döntése valamennyi kockázatát teljes körűen felismerhette” [10]. Úgy vélte: miután ez a szabály – vagyis az, hogy nem támadhatja meg a szerződést az, aki a feltűnő értékaránytalanságot felismerhette vagy annak

kockázatát vállalta – a szerződés Ptk. 6:98. § (1) bekezdésére alapított megtámadása esetén a szerződést megkötő felperesre igaz, mivel a szerződéskötést „versenyeztetés” előzte meg, egyúttal kizárja a felszámoló által képviselt adós (felperes) Cstv. 40. § (1) bekezdésének b) pontjára épített megtámadási jogát is.

[141] Az ítéltábla ezzel a jogi állásponttal nem értett egyet, továbbá alaptalannak találta az elsőfokú bíróságnak azt az indokolásbeli megállapítását is, hogy „a felperes a perbeli szerződés feltűnő értékaránytalanságát nem bizonyította” [10], mivel e körben az indítványozott bizonyítást – eltérő jogi álláspontja miatt – éppen az elsőfokú bíróság mellőzte.

[142] Az ítéltábla jogi álláspontja szerint a Ptk. 6:98. § (1) bekezdésének szóban forgó második mondatában foglalt rendelkezés („Nem támadhatja meg a szerződést az, aki a feltűnő értékaránytalanságot felismerhette vagy annak kockázatát vállalta.”) a szerződés Cstv. 40. § (1) bekezdésének b) pontján alapuló megtámadásának a következő indokok alapján nem akadályozó.

[143] A Cstv. 3. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott gazdálkodó szervezet felszámolásának elrendelése a Cstv. tételes rendelkezéseinél fogva – a preambulumban megfogalmazott cél (a hitelezői érdekek védelme) megvalósítása érdekében – lényeges változásokat idéz elő az adós polgári jogi jogviszonyaiban. Ezek egyike az adós jogügyleteinek megtámadhatósága a Cstv. 40. §-ában meghatározott tényállások alapján.

[144] A Cstv. 40. § (1) bekezdésének b) pontjában írt, a felperes által felhozott, az adós által megkötött jogügylet megtámadására jogalapot nyújtó törvényi tényállás rendeltetése a hitelezők kielégítési alapját képező felszámolási vagyoni védelme, az adós vagyonából elvont vagyoni visszaszerzésének biztosítása, azaz a hitelezői érdekek védelme, nem pedig „a harmadik személy javára feltűnően aránytalan értékkelkülönbséggel megkötött visszerhes jogügylet” folytán a szerződést megkötő feleket ért sérelem (kizárólag a szerződő felek érdekeit mérlegelő) orvoslása. A Ptk. 6:98. § (1) bekezdése nem tekint túl a szerződéskötő felek érdekkonfliktusának horizontján, az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonását illetően [Ptk. 6:108. § (1) bekezdés] semmiképp, szemben a Cstv. 40. §-ának (1a) bekezdésével, amely a hitelező számára is biztosítja az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazására irányuló kereset előterjesztését [Cstv. 40. § (1a) bekezdés].

[145] A megtámadás hitelezővédelmi rendeltetésén nem változtat, ha az adós szerződését a felszámoló az adós képviselőjeként támadja meg, hiszen az eredményes megtámadás a hitelezők kielégítési alapját növeli. A megtámadás említett célja egyértelműen következik abból, hogy a gazdálkodó szervezet által kötött szerződés e jogalapon nem támadható meg, ha felszámolása nincs folyamatban. Ugyanakkor a felszámolás kezdő időpontját követően az adós számára a megkötések hátrányos szerződés megtámadására e jogalapon csak a felszámoló által képviselt adós és a hitelező jogosult.

[146] Végül, a Ptk. 6:98. § (1) bekezdésében írt, a szerződés megtámadását kizáró – az adott esetben a gazdálkodó szervezet képviseletében akaratnyilvánításra jogosult és tudomásszerzésre képes, szerződést kötő vezető tisztségviselőt érintő, ám joghatásában az adósra vonatkozó – szubjektív körülmény („Nem támadhatja meg a szerződést az, aki a feltűnő értékaránytalanságot felismerhette vagy annak kockázatát vállalta.”) fennállása kizártnak tekinthető a Cstv. 40. § (1) bekezdése szerint megtámadásra jogosultakat illetően. Az adóst a Cstv. 27/A. § (12) bekezdés alapján képviselő felszámoló jogköre és tevékenysége nem a vezető tisztségviselői jogkör és tevékenység folytatása, a felszámoló nem egyszerűen „helyébe lép” a korábbi vezető tisztségviselőnek. A felszámoló jog- és feladatkörét a Cstv. határozza meg, ebbe pedig kifejezetten beletartozik az adós jogügyleteinek Cstv. 40. §-án alapuló megtámadása. Ezért a Ptk. idézett szabálya a felszámoló által képviselt adós megtámadási jogát nem zárhatja ki. Az ellenkező értelmezés a Cstv. Ptk.-hoz képest speciális megtámadási szabályának a hitelezők érdekeit sértő, indokolatlan korlátozására vezetne, ez pedig ellentétes volna a jogalkotónak a törvény preambulumban kifejezett céljával. Az elsőfokú bíróság értelmezésének helytelenségét mutatja az is, hogy az attól függően, hogy a pert a felszámoló által képviselt adós, avagy valamelyik hitelező indítja, különbségtételre vezetne a perindításra jogosultak között, ilyen eltérő felfogás azonban szintén nem egyeztethető össze az adott megtámadási szabállyal.

[147] A felek perben előadott érvelésére reflektálva az ítéltábla itt tartja megjegyzendőnek, hogy a jogügylet megtámadására alapot adó fogyatékoság (a feltűnően aránytalan értékkülönbség) mibenléte és – adott esetben – e hiba orvoslásának vagy az alaptalan gazdagodás pénzbeli megtérítésének mikéntje, éppen a Cstv. 40. §-ában meghatározott tényállások hitelezővédelmi rendeltetése miatt nem esik egybe. Ez arra vezethető vissza, hogy noha a felszámolás kezdő időpontjával megtámadható szerződés fogyatékoságának a szerződéskötéskor kell fennállnia, a kiküszöbölendő hitelezői érdeksérelem csak a felszámolás során artikulálódik, s az orvoslására is csak ekkor nyílik lehetőség.

[148] A PK 267. számú kollégiumi állásfoglalásban összefoglalt elvek mikénti alkalmazhatóságáról az elsőfokú bíróságnak e körben, a fenti elvek figyelembevételével kell majd állást foglalnia.

[149] Az elsőfokú bíróság az első kereset körében, eltérő jogi álláspontja folytán a releváns bizonyítást nem folytatta le, a kifejtett jogi indokok fényében a felperes által indítványozott bizonyítás fogatosítását indokolatlanul mellőzte.

[150] Az előzőekben kifejtettekre tekintettel az ítéltábla a Pp. 364. §-a szerint alkalmazandó 341. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletének a második keresetet elutasító részét részítéletként helybenhagyta [Pp. 383. § (1), (2), (4) bekezdés] és a Pp. 383. § (5) bekezdés alapján döntött az érdemben véglegesen elbírált második keresettel összefüggésben a felperes által az alperesnek megfizetendő, az alperes részéről felszámított ügyvédi munkadíjban jelentkező első- és másodfokú perköltség viseléséről, amelynek összegét a másodfokú bíróság a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), illetve (5) bekezdése alapján határozta meg, a 4/A. § (1) bekezdésére figyelemmel, általános forgalmi

adóval együtt; az első keresetre vonatkozó részében pedig az elsőfokú bíróság ítéletét – anyagi pervezetést követően – a Pp. 384. § (2) bekezdés b) pontja alapján, a teljes feljegyzett elsőfokú kereseti illetékre kiterjedően (mivel ennek vonatkozásában a felek végső pernyertessége-pervesztessége arányának ismerete hiányában a Pp. 383. § (5) bekezdés alkalmazásának feltételei nem álltak fenn) hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot – ebben a keretben, a perfelvételi eljárás lezárásától – új eljárásra és új határozat hozatalára utasította [Pp. 381. §].

[151] A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak le kell folytatnia a felperes által az első kereseti kérelem körében indítványozott, az érdemi döntés megalapozásához szükséges bizonyítást, különös tekintettel a szakértői bizonyításra. Az elsőfokú bíróság ezt követően kerülhet abba a helyzetbe, hogy a jogszabályoknak megfelelő, megalapozott, érdemi másodfokú felülbírálatra alkalmas döntést hozzon.

[152] Az első kereset körében a felek – a felperes esetében a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdés a) pontja, az alperes tekintetében pedig a 3. § (2), illetve (5) bekezdése alapján, a 4/A. § (1) bekezdésének megfelelően, általános forgalmi adóval együtt meghatározott – ügyvédi munkadíjból eredő másodfokú részperkötségét és a feljegyzett fellebbezési illetéket az ítéltábla csupán megállapította azzal, hogy annak viseléséről az elsőfokú bíróságnak kell majd határoznia az eljárást befejező határozatában [Pp. 386. § (3) bekezdés].

Budapest, 2025. március 26.

Dr. Vuleta Csaba s.k.

a tanács elnöke

Dr. Rápolti Barbara s.k.

előadó bíró

Dr. Mizerák Judit s.k.

bíró

A kiadmány hitelül: